

HET LICHT IS HIER VEEL FELLER

MAREIKE FALLWICKL

HET LICHT
IS HIER
VEEL FELLER

Roman

Vertaald uit het Duits
door Irene Dirkes

Nieuw Amsterdam

De vertaalster ontving voor deze vertaling een projectsubsidie
van het Nederlands Letterenfonds

Nederlands
letterenfonds
dutch foundation
for literature

Deze uitgave werd mede mogelijk gemaakt door ondersteuning
van het Bundeskanzleramt Oostenrijk

Oorspronkelijke titel *Das Licht ist hier viel heller*

© 2019 Frankfurter Verlagsanstalt GmbH, Frankfurt am Main

© 2020 Nederlandse vertaling Irene Dirkes / Uitgeverij Nieuw Amsterdam

Alle rechten voorbehouden

Omslagontwerp Moker Ontwerp

Foto auteur © Gyöngyi Tasi

NUR 302

ISBN 978 90 468 2636 2

www.nieuwamsterdam.nl

Het is 11.23 uur en Wenger probeert zich af te trekken bij *Een storm van liefde*. Hij kijkt naar de blonde actrice, zijn pik komt niet in beweging. Hij wacht tot de donkerharige actrice in beeld komt, zijn pik komt niet in beweging. Hij hangt uit zijn onderbroek, piept tevoorschijn vanonder het T-shirt tussen buik en elastiek, een slap, levenloos stuk vel. Het is nauwelijks te geloven dat het ding hem zo veel ellende heeft bezorgd. Op de tv is nu die vent in beeld met dat triomfantelijke lachje met veel tanden. Zo'n typische macher. Wenger vraagt zich af of hij ook zo'n lachje had toen hij zelf nog een en al daadkracht was. Toen had hij geen plaatjes nodig om te masturberen, toen stond hij onder stroom en greep hij in zijn broek wanneer hij maar kon. Of de vrouwen deden dat. En dan schiet hem Valerie te binnen. Aan haar heeft hij lang niet gedacht. Valerie met het spleetje tussen haar tanden en de grote levertvlek op haar linkerdij. Ze gebruikte altijd babyolie, zo veel dat het glibberde en kletste, het opperste genot, tot in zijn hersenen.

De beelden die Wenger heeft opgeroepen, maken niet de minste indruk op zijn penis. Wenger kneedt en snuift. Hij is de controle kwijt. Dan is het alleen maar logisch dat ook zijn lichaam hem niet meer gehoorzaamt. Omdat niets, werkelijk niets meer gaat zoals hij het wil. Wenger stopt zijn nutteloze lul terug, laat het elastiek van zijn onderbroek knallen en zet de tv uit. Op hetzelfde moment gaat zijn mobieltje over. Het gerinkel klinkt gedempt en toch dichtbij, haastig tilt hij de kussens op, de joggingbroek met de grote jusvlek, en de kranten.

'Ja?'

'Max! Ouwe jongen, hoe gaat-ie?'

'Sebastian,' verzucht Wenger, terwijl hij zich afvraagt waarom hij heeft opgenomen.

Hij had toch gezien dat zijn agent belde, dit is geen vaste lijn zoals

vroeger, toen opnemen op Russische roulette leek en je nooit kon weten wiens stem er in je oor zou knallen.

‘Heb je de verhuizing overleefd? Nogmaals sorry dat ik niet kon helpen, ik was...’

‘Is oké,’ valt Wenger hem in de rede, dan zegt hij niets meer.

‘Nou, hoe dan ook,’ begint Sebastian opnieuw, ‘waar werk je aan? Heb je dat korte verhaal al geschreven voor die bloemlezing, over vrouwen op de vlucht? Zou wel eens een hoop aandacht kunnen krijgen, ik heb op de Leipziger Buchmesse een afspraak met...’

‘Alsjeblieft, zeg,’ onderbreekt Wenger hem nogmaals, maar als bij toverslag is zijn energie verdwenen, hij weet niet hoe hij verder moet met deze zin. Met deze vriendschap.

‘Ik heb eind maart je tekst nodig. Walser doet misschien ook mee en eventueel Kehlmann.’

‘Vrouwen op de vlucht, ben je niet goed snik?’

‘Max, dat is iets heel belangrijks.’

‘Wat kan ik daar nou aan bijdragen? Ik weet daar net zo veel van als van baarmoederhalskanker. Bovendien, wat is dat voor nonsens, vrouwen op de vlucht, en dan alleen mannen die daarover schrijven? Ik zie de feministes al uit hun vel springen terwijl ze met hun brandende bh’s staan te zwaaien.’

Sebastian lacht hard. Wenger doet niet mee, omdat hij het niet als grap bedoelde.

‘Trouwens, heb je de discussie over Emma Watson meegekregen?’ vraagt Sebastian. ‘Die hangt zo lekker de feministe uit, maar staat ondertussen met haar tieten op een tijdschriftcover.’

‘Nee.’

‘Zit je achter je pc? Ik stuur je de link.’

Wenger laat zijn blik door de woonkamer dwalen. Stapels verhuisdozen, bergen wasgoed, lege pizzadozen, ginflessen, een verpieterde plant en losse krantenpagina’s. In een van de dozen moet zijn laptop zitten.

‘Nee.’

‘Maar het zijn heel mooie tieten.’

‘Nee, ik ga er niets voor schrijven.’

‘Max,’ Sebastian slaat nu een softe toon aan, zacht, begripvol, ‘luister.

Zo'n kleine creatieve break brengt iemand als jij toch niet van zijn stuk. Dat heeft iedereen van tijd tot tijd, dat is volkomen normaal. Geen zorgen maken, oké? Met dat korte verhaal kun je een doorstart maken, de spieren een beetje opwarmen, weer op gang komen.'

'Heb je naar de opzet gekeken die ik je al voor mijn verhuizing heb gemaïld? Meer dan twee maanden geleden, Seb. En het concept voor de personages?'

'Ja, natuurlijk! Dat zou wat kunnen worden. Het is goed dat je het er niet bij laat zitten. En het is tenslotte een proces, nietwaar?'

'Je vindt het dus waardeloos.'

'Dat zei ik toch helemaal niet.'

'Ik ken je al vijfentwintig jaar, we hoeven elkaar echt niets wijs te maken.'

Er klinkt frustratie door in Wengers stem. Hij krijgt het warm en misschien trilt de hand waarmee hij de telefoon vasthoudt een beetje. De woede maakt zijn blikveld kleiner, vertroebelt zijn zicht. Hij is niet zomaar iemand. Hij heeft het niet verdiend dat Sebastian hem maandenlang op een reactie laat wachten, die dan niet eens een echte reactie is. Dat Sebastian hem afpoeiert met holle frasen en dat spottende lachen, althans, zo klinkt het.

'Je vindt me een loser,' sist hij. 'Verdomme, Seb, ik schrijf geen korte verhalen! Die intellectuele metashit over vluchtende vrouwen wordt misschien door driehonderd mensen gekocht en de helft daarvan zijn sneue, seksloze studentes maatschappelijk werk op gezondheidssandalen! Als dat alles is waar mijn naam nog voor deugt, dan snijd ik nu meteen mijn polsen door en kun je er live bij zijn.'

'Maak er toch niet meteen zo'n drama van.'

'Je hebt me de hemel in geprezen zolang ik jouw kip met de gouden eieren was die je kon uitmelken, maar zodra het niet meer zo goed liep, heb je me laten vallen als een volgesnoten zakdoek.'

'Dat is toch niet waar, ik ben nog steeds je agent. En strikt genomen melk je een kip niet, het goud komt uit d'r...'

'Het komt vanwaar je me likken kunt,' zegt Wenger, en hij hangt op.

Hij zou de telefoon graag tegen de muur willen smijten, willen horen hoe hij kraakt, zien hoe hij versplintert. Hij onderdrukt de impuls, het stomme ding heeft zevenhonderd euro gekost. Toen je de hoorn nog op

het toestel kon smijten, was het effect absoluut bevredigender. Hij laat de smartphone tussen de appelklokhuisen en reclamefolders op de verhuisdoos vallen die dienstdoet als salontafel. Hij gaat opnieuw over, Wenger kijkt naar de foto van zichzelf met Sebastian op de display. Ze hebben rood aangelopen gezichten, van de zon of de champagne. Op de achtergrond een halve zeilboot en een stuk zee. Het moet jaren geleden zijn. Hij heeft het jacht verkocht, zodat Patrizia het na de scheiding niet zou krijgen, en hij mist het.

Hij drukt de oproep weg, blijft naar de telefoon staren. Een paar minuten later bedenkt hij dat Sebastian het minstens nog een keer had kunnen proberen.

Hij toetst zijn code in, opent Facebook en zoekt Valerie. Het duurt even voor hij haar gevonden heeft. Ten eerste omdat ze hem heeft ontvriend en ten tweede omdat ze nu anders heet, haar oude naam staat tussen haakjes. Op de drie foto's die openbaar zijn, ziet hij ook waarom. Ze is getrouwd. Een kaalkop met een bril, die op de foto's kijkt alsof hij een Ferrari cadeau heeft gekregen. Vast en zeker omdat Valerie zijn pookje ook met olie insmeert. Wenger kijkt naar de uit haar witte jurk puilende borsten als naar twee verloren vrienden.

Hij weet heus wel dat het totaal ongeschikt is wat hij Sebastian heeft gestuurd. Anders had hij zijn laptop allang uitgepakt. Anders zou hij wel verder schrijven, die pulserende roes opwekken, de woorden en zijn vingers laten vliegen. In plaats daarvan denkt hij aan schrijven als aan een feest dat zonder hem plaatsvindt, zwak hoort hij de muziek en het gelach, maar uitgenodigd is hij niet, en puur uit trots doet hij alsof hij toch al geen zin had erheen te gaan.

Zijn knieën kraken als hij opstaat om een longdrink te maken. Hij zoekt een fles Lobsters-tonic, hij is immers een fijnproever, een kenner, hij weet hoe belangrijk een goede mixdrank is, maar hij giet er meer gin in dan zou moeten, Aeijsst Styrian Pale Gin uit Zuid-Stiermarken, genoemd naar het dialectwoord voor takken waar de kruiden voor gin op groeien. Na de eerste slok moet hij hoesten. Hij veegt het vocht van zijn kin en voelt zijn baardstoppels. Het is grappig om er onverzorgd bij te lopen. Hij heeft besloten dat het erbij hoort, dat het nu mag. Geen zelfdiscipline meer, er niet uitzien om door een ringetje te halen, maar het goeie ouwe het-zal-me-aan-mijn-reet-roesten, zoals je dat haast niet

meer ziet. Je mag tegenwoordig geen zelfmedelijden meer hebben, omdat je immers alles kunt bereiken wat je wilt. En als je het niet bereikt, komt dat gewoon doordat je niet hard genoeg wilt. Wat Wenger wil is rust. Geen idiote adviezen meer, geen vragen naar zijn plannen, en al helemaal geen menselijk gezelschap.

Voor de cocktail met slaappillen zou hij geen gin nemen maar whisky. Een klassieker, en in elk geval zonder bloed. Een zacht terugtrekken, een zwiigende aanklacht die daardoor des te luider zou klinken. Het gevaar bestaat dat je door die speciale mix helemaal niet doodgaat maar alleen moet overgeven, je lichaam is tenslotte niet gek, maar Wenger zou na het braken gewoon doordrinken tot hij te zwak is om nog te kotsen. Dat zou toch moeten werken. Het plan stond nog in de steigers, maar het was er, ergens vanbinnen. Hij dacht eraan zoals aan een vaag voornemen om naar Zweden te gaan, 'daar wil ik absoluut eens naartoe, ooit ga ik dat doen' zeg je tegen jezelf en tegen anderen, bij een etentje bijvoorbeeld, wanneer iemand vertelt dat hij daar geweest is. En vervolgens doe je het nooit, of misschien opeens wel.

Elisabeth zou hem vinden als ze de boodschappen kwam brengen, en tot dat moment zou nog geen mens hebben gemerkt dat hij dood was. Dat zou de mensen pas echt choqueren.

'Toen zijn zus kwam, stonk hij al,' zouden ze fluisteren, 'zo lang heeft niemand hem gemist. Terwijl hij ooit beroemd was, weet je, echt beroemd. En dan zo'n einde.'

Elisabeth zou huilend de politie bellen. Door de eerste schrik zouden de tassen met boodschappen uit haar handen zijn gegleden en iets zuurs zou zich met de lijkgeur hebben vermengd, de gebarsten pot augurken. Het beeld bevat hem. Het zou niet de eerste keer zijn dat iemand zich uit pure trots van kant maakt.

En de begrafenis! Ze zouden spijt hebben dat ze hem hadden laten vallen, vol schaamte zouden ze naar de grond staren, andermans blikken ontwijken, geplaagd door wroeging. De vrouwen bleek en met waterproof mascara, elkaar beglurend vanuit hun ooghoeken met in hun hoofd de vraag: zou hij ook met haar? En die daar aan de andere kant, heeft hij met die? De mannen vol schaamte vanwege het sentimentele gedoe, niet opgewassen tegen de situatie, stiekem op zoek naar een heel erg troostbehoeftige vrouw met wie er na de koffietafel nog iets te begin-

nen valt. Wenger ziet ze voor zich, de begrafenisgangers, de verslaggevers en de camera's. De vroegere vrienden en de wannabe's, die hem niet persoonlijk gekend hebben maar zich alleen willen koesteren in de glans van zijn naam. De mensen zijn er dol op als iemand doodgaat op wie ze jaloers waren.

Wenger denkt na over de muziek die gespeeld moet worden terwijl zijn kist in de aarde ploft, dat zou niet zachtjes gaan, nee, met een knarsend, verwijtend geluid zou hij in het graf vallen. Misschien 'Hateful' van The Clash. Of 'Electric Funeral' van Black Sabbath. Patrizia zou zich ergeren aan zulke platvloersheid, maar ze zou het hem niet meer kunnen inpeperen. Hij heeft het laatste woord.

Met extra veel plezier stelt hij zich de krantenkoppen voor. EENZAAM EN VERGETEN: STERAUTEUR SCHRIJFT ZIJN EIGEN EINDE! Vette zwarte letters, daarnaast de foto waarop hij midden dertig is, met nog al zijn haar en waanzinnig succesvol. In zijn fantasie haalt hij zelfs de voorpagina's van de grote kranten, op internet zal zijn naam in elke tijdlijn voorbijkomen, en de verkoopcijfers van zijn boeken zullen opnieuw de hoogte in schieten. Een extra erfenisje voor zijn kinderen.

Het zou een glorieuze aftocht zijn, een zelfgekozen einde, geen langzaam afglijden in de vergetelheid. Waar hij anders in zou belanden, later, met grijs haar en kromgegroeide vingers, brabbelend over zijn romans, uitgelachen door zijn kleinkinderen, die zeggen: 'Opa, boeken! Hebben we in het museum gezien. Vet zinloos, die zware blokken van dode bomen.'

Hoe weet je in het leven wanneer het tijd is om te gaan, wanneer je kunt stoppen met wachten, omdat er niets meer komt behalve eeuwig terugkijken?

Wenger neemt een grote slok en staart naar de verhuisdozen. Hij heeft geen idee in welke zijn boeken zitten.

Het appartement is eigenlijk te klein, en toch voelt hij zich verloren in de kamers, hij voelt zich er niet prettig, maar dat is tegenwoordig overal zo, het maakt niet uit waar hij is. Het heeft ermee te maken dat er niemand meer is die de plek met hem deelt, zijn kinderen niet en Patrizia al helemaal niet. Hij heeft een bank en een bed, in de keuken staan een tafel en een stoel. De tv staat op de grond, als Wenger op de bank zit moet hij omlaagkijken, daar krijgt hij pijn in zijn nek van, maar

alleen al de gedachte aan schroeven en een boormachine maakt hem zo moe dat hij zijn hoofd sowieso niet meer kan optillen.

Hij staat daar zonder iets te voelen.

Dan hoort hij de sleutel in het slot en Elisabeth komt binnen. Een wolk van roodgeverfd haar, sneeuwvlokjes erin, samengebalde vrolijkheid.

‘Hééé,’ roept ze opgewekt, ‘alles oké?’

Ze brengt koude lucht mee, twee tassen met boodschappen en een glimlach die Wenger het liefst van haar gezicht zou slaan.

‘Jij weer,’ snauwt hij haar toe.

Zijn chagrijn heeft geen vat op haar grijns, hij weet dat ze er al rekening mee hield. Ze is van plan zijn slechte humeur te verdragen, wat zijn irritatie alleen maar groter maakt. Wenger verlangt nu heel erg naar zijn broek. Maar het zou een verkeerd statement zijn die voor de ogen van zijn zus aan te trekken. Ze zou lachend zeggen ‘Niks nieuws toch, ik heb alles al eens gezien,’ en dan stond er gelijk een olifant in de kamer. Dat ze samen bloot in bad hadden gezeten toen ze nog kinderen waren, dat een dergelijke intimiteit bij een volwassen broer en zus niet netjes is, maar ook dat Elisabeth geen man heeft naar wie ze kan kijken. En Wenger verdraagt al die onuitgesproken dingen niet, je krijgt haast geen adem als de lucht zo zwaar wordt door alles wat je niet wilt voelen.

Ze staat te zwaaien met een stapeltje post, kijkt om zich heen naar een plek waar ze het neer kan leggen.

‘Heb ik uit je brievenbus gehaald,’ zegt ze terwijl ze zich uit haar winterjas pelt. ‘Maar de oude naam staat er nog op.’

De post legt ze op de groeiende berg reclamefolders en brieven, waar Wenger nog niet één keer naar gekeken heeft. Waarom zou hij, er kan niets voor hem bij zijn, hij heeft het naambordje op de brievenbus niet vervangen. Want wat heeft een verstopplaats voor zin als je aan de buitenkant opschrijft HIER BEN IK?

‘Weet ik,’ antwoordt hij, ‘dat laat ik zo.’

Zijn zus haalt haar schouders op en vraagt niet verder.

‘Het is maar tijdelijk,’ heeft hij in het begin gezegd, en hij geloofde het ook nog.

Alleen gaat het inmiddels zoals met bijna alles in het leven, het tijdelijke duurt langer dan gepland en op de een of andere manier houdt het niet meer op.

Wenger leegt zijn gin-tonic in één teug.

‘Om deze tijd?’ vraagt Elisabeth terwijl ze haar voorhoofd frons.

Wenger zucht. Het is niet makkelijk een onschuldig gesprek te voeren als je er net nog over dacht je van kant te maken.

‘Jij zou ook iets moeten drinken, dan was je relaxter,’ zegt hij.

Elisabeth reageert niet, maar de fronsen op haar voorhoofd worden dieper. Eén grote frons, die vrouw. Met daarbij die pseudo-open ik-veroordeel-je-niet-blik. Drie jaar ouder is zijn zus en misschien verklaart het leeftijdsverschil waarom ze hem bemoedert. Of misschien komt het doordat hun moeder geen moeder voor hen was. Het klopt, Wenger had Elisabeth nodig. Toen hij klein was, had hij haar nodig. Ze heeft hem met zorg omringd, hem met zijn huiswerk geholpen en verhaaltjes bedacht als hij bij haar in bed was gekropen. Ze heeft gefluisterd, heel dicht bij zijn oor, om het geschreeuw van hun ouders in de woonkamer te overstemmen. Eigenlijk had zij auteur moeten worden, niet hij. En kinderen had ze ook moeten krijgen.

Maar dat is binnenkort vijftig jaar geleden. Nu is hij het bemoederen zat. Zich te gronde richten kan hij wel alleen. Als je daar druk mee bezig bent, is het irritant wanneer er voortdurend iemand komt die je uit het moeras wil trekken.

Elisabeth zeult de boodschappentassen naar de keuken. Hij helpt niet en geeft haar ook geen geld, hoewel hij aanzienlijk meer heeft dan zij, per slot van rekening geeft ze les bij de inburgeringscursus, en hij kan zich niet voorstellen dat ze veel verdient. Daarnaast doet ze vrijwilligerswerk bij de diaconie. Ze moet zich op een of andere manier zien bezig te houden, de dagen zijn lang en de winters helemaal. Het moederlijke heeft ze behouden, het is een wezenlijke karaktertrek van haar geworden. Vroeg of laat ontwikkel je geen nieuwe eigenschappen meer, dan moet je het doen met wat je hebt. Toch hoopt Wenger dat Elisabeth binnenkort geen geld meer heeft en ook geen zin meer om hem te helpen. Hij kan slecht omgaan met deze vorm van toewijding, waarachter zo veel van haar eigen behoefte steekt.

‘Ik heb de chocola gekocht die je zo lekker vindt,’ roept ze vanuit de keuken, hoewel ze helemaal niet hoeft te roepen, zo groot is het appartement immers niet. Ze verschijnt in de deuropening, zwaaiend met twee grote repen chocola met noga. Altijd loopt ze ergens mee te zwaai-

en. Wenger schenkt zichzelf een nieuwe gin-tonic in. Hij zou nu ‘dank je wel’ moeten zeggen, ze wacht op een bedankje, hij ziet het aan haar gezicht. Ze kijkt hem recht aan. Hij knikt. Elisabeth verbergt haar te-leurstelling achter een glimlach. Dat kan ze, dat is ze gewend. Dat doet ze al haar hele leven. Ze draait zich om en gaat verder met boodschappen uitpakken.

‘Ik heb goulash voor je gemaakt,’ roept ze, ‘en vlees met rijst en romige selderijsoep. Het staat er allemaal op geschreven.’

Hij hoort hoe ze de plastic bakjes in de koelkast zet. Op elk daarvan zit een papiertje met haar zorgvuldige, ronde handschrift, soms tekent ze er hartjes of smileys bij en dan krijgt hij nauwelijks een hap door zijn keel, zo veel komt er dan naar boven. Ze is gestopt met het kopen van verse ingrediënten nadat hij alles liet bederven. In de eerste twee weken heeft ze de beschimmelde tomaten en wortelen weggegooid en trok ze haar neus op voor de McDonald’s-dozen, vervolgens is ze ertoe overgegaan hem kant-en-klare maaltijden te brengen.

En het is onmogelijk de gerechten niet te eten. In de eerste plaats omdat Elisabeth een fantastische kok is, daar kan geen enkele slappe hamburger tegenop, en in de tweede plaats omdat zijn honger sterker is dan zijn trots. Zijn knorrende maag neemt uiterlijk in de nacht de controle over. Ook iemand die zichzelf heeft opgegeven en om wie niemand zich meer bekommert, heeft nog honger.

‘Ik hou niet van selderij,’ zegt Wenger.

Elisabeth pakt de lege tupperwaredozen in die in de keuken rondslingeren, hij heeft ze niet eens afgewassen. Ze loopt op hem af en snuift vermoeid. Hij zou haar koffie moeten aanbieden, moeten vragen of ze wil gaan zitten. Hij zou met haar moeten praten. Voordat Patrizia hem eruit gooide, belde hij eenmaal per week met zijn zus, dat deed hij graag. Aan de telefoon begrepen ze elkaar het best, meestal belde hij vanuit de auto, vertelde waar hij op dat moment naartoe reed en wat hij daar ging doen. En hij luisterde naar haar verhalen over de jongeren bij haar in de les, die voortdurend wat slopen omdat ze zelf helemaal kapot zijn. Maar als ze tegenover hem staat, komen er alleen maar hatelijkheden uit zijn mond, omdat hij permanent bang is dat ze dichtbij komt en hem in haar armen neemt, en dan.

‘De volgende keer maak ik gevulde pannenkoeken voor je, die kun

je ook als restje eten,' zegt ze terwijl ze weer glimlacht, 'dan maak ik er een goede rundersoep bij.'

Wenger kijkt naar haar weelderige boezem in de lichtblauwe gebreide jurk. Dik is Elisabeth niet, maar dun evenmin. Een knappe vrouw van eind vijftig, hij begrijpt niet waarom ze geen man heeft gevonden. Ze is ontwikkeld en kan koken, ze is een goede vrouw die niet door een concurrent wordt weggekaapt omdat er helemaal geen concurrentie is, ze blijft je trouw tot aan de dood. Er zit een beetje lippenstift op haar tanden. Als Wenger het ziet ontroert hem dat, en die ontroering maakt hem agressief.

'Ben ik je nieuwe verzorgingsobject?' zegt hij giftig. 'Of je surrogaat-kind omdat je er zelf geen hebt kunnen krijgen?'

Eventjes flitst er een oude pijn in haar ogen, het is duidelijk dat hij haar precies daar heeft geraakt waar hij haar wilde raken. Maar toch voelt het niet goed.

'Je bent mijn broer,' zegt ze.

'Je doet alsof ik een dier ben dat half gecrepeerd is en dat je erbovenop moet helpen omdat het iets gebroken heeft.'

'Je hart is gebroken,' antwoordt ze zonder ironie.

Wenger maakt een kreunend geluid. Hij heeft niet ontbeten en nu is hij dronken. Hij zou willen gaan zitten en zijn hoofd in zijn handen willen leggen, maar dan bestaat het gevaar dat hij gaat huilen.

'Dat vind je toch fijn,' sist hij. 'Eindelijk ben ik weer de zwakkere die jou nodig heeft.'

Elisabeth haalt haar schouders op en laat ze weer vallen, alsof ze zo zijn woorden kan afschudden. Ze pakt haar jas en trekt hem aan.

'Nu sta je niet langer in mijn schaduw,' voegt hij eraan toe, in de hoop dat ze ruzie gaat maken. Hij zou heel graag willen ruziën, willen schreeuwen en dan de deur achter haar dichtsmijten, stoom willen afblazen en die gloeiende leegte voelen waardoorheen zich meteen een beetje berouw mengt, achteraf.

'Omdat ik niet meer aan de zonzijde van het leven sta,' gaat hij verder, en hij vindt het woordspelletje echt gelukt, maar hij merkt dat Elisabeth zijn provocaties laat afketsen op haar vetlaagje, op haar goedmoedigheid en consideratie.

'Ik heb haast,' zegt ze, 'het ziet er niet goed uit voor de oude Steiner. Ik ga naar hem toe, zodat er iemand is als hij sterft.'

Wengers mond blijft openstaan, de hatelijkheden vallen ongezegd van zijn tong. Nu heeft zij de ruzie gewonnen zonder zelfs maar ruzie te maken. In het voorbijgaan streelt ze zijn blote bovenarm, de aanraking voelt onvriendelijk. Hij zou graag willen weten of ze nog zo ruikt als vroeger.

De deur valt in het slot.

Wenger trekt zijn broek aan, krabt aan de ingedroogde vlek. Het is heel stil. Hij gaat op de bank zitten, de stapel post begint te schuiven, de folders glijden op de vloer. Wenger kijkt toe, probeert niet ze tegen te houden. Bovenop ligt een kleine witte envelop, handgeschreven. Wie schrijft er tegenwoordig nog brieven? Wenger pakt hem op, draait hem om. Er staat geen afzender op, hij is geadresseerd aan Albert Trattner. Dat is de vent die hier voor hem heeft gewoond. Wenger kijkt om zich heen alsof hij in de gaten wordt gehouden, scheurt dan de brief open. Het scheuren klinkt luid, als een verwijt, en Wenger weet dat hij dit niet zou moeten doen. Je zou je tweemaal moeten bedenken voordat je de post van een ander leest, je weet nooit wat je te wachten staat. Wenger heeft de leeftijd waarop een brief nog betekenis heeft, omdat het een echt geschrift is, met het weefsel van iemands woorden, dat dagen in plaats van seconden nodig heeft om aan te komen. Maar nieuwsgierigheid wint het van respect. Twee losse velletjes. Een gelijkmatig handschrift, licht naar rechts overhellend, op sommige plekken vreemd verschoven, alsof de hand getrild heeft. Hij kijkt naar het einde, er staat geen ondertekening. Dan leest hij de regels, en iets zwaars drukt op zijn borst, het drukt op zijn huid en op zijn ribben tot hij nauwelijks nog lucht krijgt. Hij is te verrast om zich te verweren. Het trekt vanbinnen, precies daar waar de mensen niet graag kijken, omdat ze daar niet zo mooi zijn. Als hij de brief laat zakken, kan hij van opwindning alleen maar langzaam en oppervlakkig ademen. Het is absurd en merkwaardig, misschien zelfs bedenkelijk, maar nu staat hij overeind, zijn pik. Nu wel.

Maart 2017

Herinner je je dat woorden scherp kunnen zijn als messen? Ken je hun kracht nog, als klemmen die dichtklappen met ijzeren punten, die je huid openbreken en je botten? Ik wil een klem zijn, ik wil een mes zijn, in ijzer gegoten onbarmhartigheid. Ik wil je openbreken, ik heb te lang gezwegen. Open je ogen. Kijk me aan. Kijk niet meer weg. Nu is het tijd voor mijn woorden. Nu is het tijd voor mijn wraak.

Inmiddels ben je oud. Je hebt meer dan de helft van de tijd geleefd die je gegeven is. Je hebt sommige kansen benut, andere over het hoofd gezien. Je hebt kinderen gekregen, een huis gebouwd, gewerkt, geslapen, gegeten, en zelden gedanst. Je hebt voor je uit zitten staren met in je hoofd de twijfel of dat alles was. Ben ik ooit zo dichtbij gekomen dat ik een afdruk heb achtergelaten? Denk je nog aan me, word je geplaagd door je geweten, vraag je je af wat er met me is gebeurd?

Ik heb van je gehouden, laat me dat een keer opschrijven. Laat me alles een keer opschrijven. Ik schrijf het van me af, uit me weg, onder me vandaan. Misschien voel ik me dan eindelijk weer schoon. Misschien kan ik dan eindelijk weer voelen.

Ik ben bang voor het moment dat ik 's avonds mijn hoofd neerleg. Ik ben niet bang voor het wakker worden, ook niet voor de dag met al de uren die voor me opdoemen. Die laten zich vullen, en zolang ik beweeg, me met mensen omring en naar hen kijk, dringt er geen gevoel tot me door. Ik kan door de straatjes slenteren, ik kan in een café zitten en glimlachen, ik kan naar de zee kijken en me voorstellen hoe het zoute water mijn longen binnendringt. Maar 's nachts ben ik verloren, mijn vangzeil scheurt. Zodra mijn hoofd het kussen raakt, stroomt alles naar buiten. Als zilverkleurig, met een vloeistof aangelengd poeder, het is geen bloed, of misschien toch

wel. Het vloeit langs me omlaag, het is koud en waar het met mijn huid in contact komt, laat het wonden achter, zoals bij bevriezing. In deze stad, waar ik me niet thuis voel, adem ik elke avond vol angst en durf ik me niet te bewegen, want dan zou ik het zilverachtige verspreiden, steeds verder verspreiden. Ik heb geen invloed op de beelden die mijn hoofd projecteert in de duisternis.

Ik zie wat ze hebben gedaan.

Ik wacht op de slaap. Hij is niet mijn tegenstander, maar ook niet mijn vriend, en met de mensen is het niet anders. Ik heb nooit behoord tot de vrouwen die taalkalenders in de keuken ophangen en geloven dat ze er op een dag niet meer het rundvlees staan te snijden, dat op een dag het ware leven komt om hen te halen. En nu is het helemaal een ander soort vrouwen bij wie ik hoor.

Wat blijft er over van een mens wanneer je hem alles afneemt? Zijn taal, zijn omgeving, zijn gewoontes, zijn zelfbesef... Wie is hij dan, teruggeworpen op zichzelf? Het licht is hier veel feller, hoewel de zee het gulzig opslokt. Tot aan mijn tanden is mijn mond met woede gevuld.

#partyhard

‘Trek je de jurk aan die ik voor je heb gekocht?’

‘Nee.’

Mama draait zich om en kijkt me verbaasd aan. Dat had ze niet verwacht. Het is haar feest, alles moet gaan zoals zij het wil. Zo zit dat in haar hoofd.

‘Ik zie erin uit alsof ik naakt ben.’

‘Ach, onzin. Nudetinten zijn helemaal hip. We hadden bij Moutou net een reportage over pastelkleuren.’

‘Dat kan me niks schelen, ik doe ’m niet aan.’

‘Hij is van Ralph Lauren, hij was duur.’

‘En als ik in mijn kruis met een stift een streep trek, ziet het eruit alsof ik een landingsstrip heb. Wil je dat iedereen je dochter van zeventien aanstaart en gaat nadenken over hoe ze zich daar scheert?’

‘Praat je zo tegen je moeder?’

Ze trekt haar pruilgezicht, drukt de jurk tegen zich aan.

‘Dan hou ik hem gewoon zelf,’ zegt ze.

‘Je kunt hem tenslotte als nachtjapon gebruiken.’

Nu wordt ze kwaad, ik zie het aan haar gezicht. De rimpel tussen haar ogen beschikt over verschillende dieptegradaties, ik ken het spel van haar wenkbrauwen en haar mondhoeken. Ik kan haar stemmingen niet alleen lezen, sturen kan ik ze ook. Ik weet op welke knoppen ik moet drukken om haar omhoog te laten knallen als de kop-van-jut op de kermis. Het is wat lastiger om haar weer naar beneden te krijgen, maar ook daar bestaan triggerwoorden voor. En excuses. En cadeaus.

‘Alleen vandaag, Chloé, oké? Dat moet toch lukken. Het is vandaag mijn verjaardag, dan wil ik geen ruzie maken.’

Ik zou het allemaal nog veel erger kunnen maken, kunnen zeggen dat ze die jurk vast van een fotoshoot heeft en dat niemand anders hem

mee wilde nemen, maar ik zwijg. Dan dwing ik mezelf tot een glimlach. De mensen zeggen altijd dat een glimlach niemand pijn doet, maar dat klopt niet.

‘Ach,’ ze trekt aan de korte haartjes achter mijn linkeroor, ‘zo jammer van je mooie krullen. Je was zo knap!’

Ze legt haar hand op mijn uitgeschoren nek, die tot twee dagen geleden nog bedekt was met een weelderige bos blond Repelsteeltje-haar.

‘Je ziet er vreemd uit,’ zegt ze.

‘Ik zie er niet meer uit als jij,’ antwoord ik.

Ze heeft haar eigen krullen op speciale rollers gedraaid, zodat ze meer volume krijgen, het feest begint over twee uur. Haar nagels zijn al gelakt, opgemaakt heeft ze zich nog niet. Ze zal vandaag extra veel make-up opdoen, dat weet ik zeker, het goede, dure spul, zodat niemand doorheeft dat ze nu veertig is. Ze zullen allemaal zeggen dat ze er geen dag ouder uitziet dan negenentwintig, ze zal het wegwuiven en erbij lachen, maar de complimenten opzuigen als zuurstof. Haar jurk zal strak zijn en te kort, een tikje te kort maar niet té, zodat het nog voor chic doorgaat. ‘Jullie zouden zussen kunnen zijn’ is de zin die ik het vaakst te horen zal krijgen. Ze zal lachen, elke keer, en me vasthouden, dicht tegen zich aan, zodat iedereen ons goed kan vergelijken. Ze zal tegen mijn lichte weerstand drukken zonder een woord te zeggen. Ik zal mijn kaken heel stevig op elkaar klemmen, zodat mijn mond niet opengaat.

Ze zucht en doet een stap naar achteren. Toen ik terugkwam van de kapper hebben we twee uur lang tegen elkaar staan schreeuwen. Sindsdien heerst er een soort uitgeputte wapenstilstand, die we in stand houden omdat ze jarig is. En meer dan honderd gasten verwacht, die zich niet moeten afvragen waarom haar dochter eruitziet alsof ze heeft gehuild.

‘Zal ik je nagels doen?’ vraagt ze terwijl ze kritisch mijn handen bekijkt.

‘Die blijven zo,’ antwoord ik.

‘Je zou zo veel uit jezelf kunnen...’

‘Mama,’ val ik haar in de rede, ‘je wilde toch geen ruzie meer.’

‘Oké,’ zegt ze gepikeerd, en ze maakt aanstalten om weg te gaan. ‘Kom over een halfuurtje naar de tuin, je moet me helpen met de lampions.’

‘Het is maart,’ mompel ik.

Als ze bijna de deur uit is en ik het gevoel heb weer lucht te krijgen, werpt ze me over haar schouder een blik toe: ‘En kleeed je om, je moet er toch mooi uitzien vanavond.’

Dat is wat ze wil. Maar meer nog wil ze mooier zijn dan ik.

Toen ik zeven was, heb ik in brand gestaan. Het was op de basisschool, ik zat in groep vier. Tijdens de godsdienstles zaten we in een kring op onze stoeltjes. Achter me stond een paaskaars en ik weet nog dat ik me opeens verbaasde over de geur. Het rook schroeierig, naar as. Ik voelde niets, nog niet. Mijn lange haar zat in een vlecht, mijn jurk had van achteren een strik. Toen de kinderen begonnen te schreeuwen en naar me wezen, draaide ik me om. Ik zag het flakkeren. Ik wist dat ik het was die in brand stond, maar ik was verstijfd, als in een vacuüm, ik kon niet reageren. De jurk brandde goed, boven aan mijn rug heb ik een litteken zo groot als een walnoot. Ondanks de pijn voelde het alsof ik slechts toekeek, alsof ik geen deel uitmaakte van de situatie, geen deel uitmaakte van mijn leven. En soms lijkt het alsof ik sindsdien die toestand niet meer heb verlaten.

Spin zit in de kelder te blowen.

‘Ben je niet bang dat ze iets ruikt?’

‘Ze komt toch nooit hier beneden. Ze stuurt alleen Barbara naar de kelder. Of ons.’

‘Ook weer waar.’

Ik adem het kruidige aroma in, hoor mama’s stem, die boven tegen iemand uitvaart. De potten jam van Barbara staan netjes op een rij. Rabarber. Abrikoos. Aardbei.

Spin geeft me het stickie, ik neem een trek en houd de rook even in mijn mond.

‘Hoe heeft ze je zover gekregen?’ vraag ik terwijl ik op het strikje wijs dat om zijn overhemdkraag zit.

‘Het minste van twee kwaden,’ zegt hij, ‘anders had ze me dat weer een week lang ingepeperd en nu heb ik in plaats daarvan een pluspunt.’

Hij pakt de joint uit mijn vingers en zet hem aan zijn lippen. De gloed licht op in het halfdonker. Het is muf in de kelder, een beetje vochtig,